

לימוד מדריכים

לאורן של הרב קנייבסקי זצ"ל

החלק היומי/ סיוון רהב מאיר

אחד הסיפורים היפים ששמעתי על הרב חיים קנייבסקי זצ"ל, שיובא היום למנוחות:

הרב יהושע הרטמן עורך את ספרי המהר"ל מפראג. באחד מספריו, המהר"ל כותב שבדברי חז"ל מובא שתחיית המתים תתחיל במערת המכפלה. הרב הרטמן לא מצא שום מקום שבו נאמר כך במקורותינו. הוא שאל תלמידי חכמים, חיפש במאגרי מידע ובספרים, אך לבסוף נאלץ לכתוב, בהערות השוליים, שלא מצא מקור לאמירה כזו של חז"ל. כעבור זמן מה הוא פגש את הרב חיים קנייבסקי ברחוב, וביקש לשאול שאלה: "המהר"ל כותב שהיכן שהוא אצל חז"ל, כתוב שתחיית המתים תתחיל במערת המכפלה. איפה זה כתוב?".

ואז אירע דבר מדהים: הרב קנייבסקי המשיך ללכת לצידו ברחוב, תוך שהוא ממלמל לעצמו, כשהרב הרטמן מאזין ונפעם: "בתלמוד הבבלי... זה לא נמצא. בתלמוד הירושלמי... זה לא נמצא. במדרשי ההלכה... לא. במדרשי האגדה... לא".

הוא בעצם ראה מול עיניו את הרב קנייבסקי מעביר בראשו את כל הספרות התורנית, בשניות ספורות, כמו גוגל אנושי. גלגלי המוח שלו פשוט סרקו את ארון הספרים היהודי במהירות, בבקאות עצומה ובזיכרון פנומנלי. לבסוף הגיע הרב קנייבסקי לספר המבוקש: "הזוהר הקדוש... כן". הוא הפנה את הרב הרטמן הנדהם למקום מסוים בספר הזוהר, שבו אכן הופיע מקור לדברים. הרב קנייבסקי כונה "ספר תורה מהלך" כי הגיע ב-94 שנותיו לרמות נדירות של אהבה ודבקות, והראה לנו לאיזו דרגה בן אנוש מסוגל להגיע. כולנו זוכרים בעל פה את מה שהכי חשוב לנו. זה מה שהיה הכי חשוב לו - התורה.

אפשר להניח שלא נגיע לרמתו, אבל אפשר לנסות לקחת על עצמנו משהו קטן מההתמדה והמסירות הזו, לעילוי נשמתו.

בשבת אחרת לידי שיש חמישה זכרים אפשר ללמוד מדמותו של הרב קנייבסקי זצ"ל, גם אם לא גדלנו כזיכור החרדי ועל אף ההבדלי ההקפה ואורחות החיים ולמעשה בעיני יכולים לתת השראה לכל ישראל.

1. זניעות - בעולם של מרדף צרכי אין סופי, עולם שחודד אנשים על פי עוצמתם הכלכלית עולם בו כך אנשים חודדים את עצמם, הרב קנייבסקי הוא חודד למופת שיכול היה להתנהל כפאר והדר ואף גינונים של כבוד וכחך באורח חיים פשוט וזנוה, וזה נכון הן כרמה החומרית והן כרמה הרוחנית של בריחה מגנוני כבוד.
2. אחריות חברתית - כיתם של הרב (יחד עם הרכנית ז"ל) היה פתוח לכל החלכאים והנזכאים. שמעתי את אחד הזכרים כרדיו מגזיר אותו כ"לשכת הרווחה של בני ברק". בכיתו התקבלו שושי עולם וקבצנים. אפשר לדבר בלי סוף על אג'נדות חברתיות, אבל מעטים האנשים שמוכנים לעשות כל כך הרבה חסד באופן.
3. להיות כזיכור - כמה מילים אנחנו משחיתים בלי לחשוב על שמעונו ועל כוחם. זכריו של הרב היו תמיד קצרים ומזדזים. כמו תהילה של ע"י עצנו שהייתה כוחרת את מילותיה בקפיצה כאלו היו אכנים יקרות.
4. היחס לעמלן - כל דקה אצל הרב קנייבסקי הייתה מדודה, כל דקה הייתה מנוצלת. סדר היום וסדרי הלימוד היו קודש, החיים באינטנסיביות היו של ניצול מירבי של המשאב של העמלן מעוררת השתאות והערצה.
5. ומעל הכל המסירות לתורה (ערך פחות אוניברסלי אבל מאוד יהודי). לימוד מעמיק ושלילי בכל חזריה ונכונות ללמוד ולהתעמק גם במרחבים כפחות "פופולאריים" של התורה, כמו סדר זרעים וכחמים וחשבונות המאנים, החזרים הפחות מוכרים שלה, איזו אחריות ואיזו עוצמה צריך אדם כדי להתמסר אל החלוקים הללו. (ואם בכל זאת רוצים לתרגם את זה לפה אוניברסלית, מה ניתן ללמוד מכך על מה היא למידה) תהא נשמתו צרורה כזרור החיים ושלככה ללמוד ולמלא מעט מחיזותיו הטובות.

ויהי נא פי שנים ברוחך אלי / הרב שמואל אליהו

אלישע מבקש מאליהו הנביא "ויהי נא פי שנים ברוחך אלי". אליהו אומר לו "הקשית לשאול אם תראה אתי לקח מאתך יהי לך בן ואם אין לא יהיה". ובאמת אלישע זוכה לראות את אליהו עולה בסערה השמימית, וזוכה להמשיך את דרכו של אליהו בכפל כפליים.

אנחנו מנסים היום ללמוד מיהו רב חיים, ולהשתדל לראות אותו. וכשנוכח לראות, אולי נזכה להמשיך את אורחות חייו. ואולי אולי יהיה מי שיזכה גם להגדיל ולהכפיל אותם. אז מי הוא רב חיים קנייבסקי וצוק"ל.

תלוי את מי שואלים. אם תשאל תלמידי חכמים יגידו לך שהוא היה עמוד התורה, אדם שבקי בכל התורה כולה. גמרא בבלי וירושלמי כאילו מונחת בכיסו. רמב"ם ושולחן ערוך וכל נושאי כליו. ספרי שו"ת של ראשונים ואחרונים על לשונו תדיר. והכל לא במתנה, אלא בעמל של חיים. אדם שלמד כל ימיו ולא נח לרגע.

אחרים יגידו לך שהוא היה איש חסד, לא היה לו כסף לחלק לאחרים, כי הוא חי בשיא הפשטות. אבל הוא היה נותן ונותן כל היום עצות חכמות שתמיד התבררו כנכונות. אנשים מהארץ ומהעולם. בעלי ממוץ או חסרי אמצעים. פשוטים עם ראשי עם.

יש שיגידו לך שהוא היה עמוד התפילה. על הברכות שלו נאמר "טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע". הכל מאהבת ה' אליו. על כן היו אלפים צובאים על דלתותיו יום יום, מבקשים עצה או ברכה או הבוונה. והוא היה פותח את ביתו לכולם, גם כשהיה בן תשעים ויותר. לא ביקש לעצמן מנוחה אלא לתת ולתת ולתת. בעלי המוסר יגידו לך שהוא היה בעל מידות, רגישות וזהירות וכל האמור במסילת ישרים. עם כל גדולותו העצומה הוא לא היה מהסס לעודד ילד קטן שסיים מסכת משניות או גמרא.

מי אנחנו שנחלוק כבוד למי שברח כל ימיו מהכבוד. עם זאת זו זכות עצומה להיות בשעות אלו כאן. הגמרא אומרת כי יצאה בת קול ואמרה כי מי שהיה באשכבתא דרבי מזומן לחיי העולם הבא. כנראה יש בזה משהו גדול ובאמת זאת צריכה להיות המשימה שלנו בכל השבעה, השלושים והשנה. ללמוד את אורחות חייו של האיש וליישם מה שנוכל בחיים שלנו. ללמוד איך לאהוב תורה ולהתמיד בלימודה. איך להיות שקוע כל היום בחסד. איך ללמד את התורה ואת אורחות חייה. איך להיות במאור פנים. להמשיך את דרכו. אמן ואמן